

Život a smrt

Život nelze oddělit od smrti – smrt k životu, přinejmenším ke každému životu, neodlučitelně náleží. (Zvláštním problémem je ovšem, zda je život sám, tedy život bez nositele, bez živého subjektu, možný; to je otázka, jak chápat slova „život věčný“ – je to život bez vazby na nějaký určitý život, na určitý životní příběh?) Smrt ovšem je pro každého lidského tvora, pokud si smrt začne uvědomovat, nepochybně vážným problémem – záleží právě na tom uvědomění, na jeho míře či hloubce. Vzpomínám na Patočku, když jednou citoval Platóna, který prý jednou prohlásil, že filosofie je celoživotní příprava na smrt. Zdálo se mi to poněkud nepřiměřené: že by právě tohle mělo být smyslem filosofování? Není to nepřijatelná redukce povahy a zejména smyslem filosofie? Často se také říká, že se smrtí se musí každý vyrovnat. Co to znamená, vyrovnat se se smrtí? Vztít ji na vědomí? Smířit se s ní? Vztít vážně žal, který he se smrtí (a to každou smrtí, nejen naší vlastní) spojen? Pocítit náležitě smutek, který každou smrt provází? Nebo naopak spíše považovat smrt za politováníhodný závěr života? Protestovat proti ní? Anebo ani jedno z toho, ale vypudit myšlenku na smrt z vědomí, z myšlení, z úvah? To asi nikoli, na první pohled to vypadá „neodpovědně“, ba jako nedůstojné člověka – jako by takový člověk náležitě nedospěl, jako by tím nevzal dost vážně sám život? A jak je vlastně možno vzít vážně život, zejména pak svůj život? Je možno se ze života radovat, když vezmeme vážně, že nezbytně končí smrtí? Nebo to naopak k životu nutně náleží, že si je na jedné straně vědom smrti, zatímco na druhé straně dokáže plně vychutnávat život a radovat se z něho, dokonce zpívat, smát se, mít smysl pro humor atd.? Jak je možno vzít vážně na vědomí smrt, ale s humorem? Není na smrti nakonec dokonce cosi směšného? Komu by se tak mohla smrt jevit jako směšnost, nebo snad jako pouhá absurdita? A neznamenaloby, když někdo smrt (včetně vlastní) považuje za absurdní nebo směšnou, že za absurdní a směšný považuje i sám život (včetně vlastního)? Bylo by něco takového možno považovat za způsob, jak se vyrovnávat či vyrovnat se smrtí? (A ještě jednu eventualitu bychom mohli zmínit: tzv. posedlost smrtí, která ovšem může také mít ještě různé formy.)

(Písek, 181129-1.)